

Володимир ХАНДОГІЙ,
*перший заступник Міністра закордонних справ України (2007–2010 рр.),
т.в.о. Міністра закордонних справ України (березень–жовтень 2009 р.),
Надзвичайний і Повноважний Посол*

ПРОФЕСІЙНИЙ ШЛЯХ ДИПЛОМАТА

Кожен прожитий рік віддаляє незабутні 1970-ті на славно відомому факультеті міжнародних відносин і міжнародного права Київського університету імені Тараса Шевченка. Важко уявити, як склалася б моя доля, якби, не подолавши конкурс у Московський державний інститут міжнародних відносин, я на початку 1970-х не прибув до Київського університету, після закінчення якого одержав призначення на першу свою роботу — перекладача з англійської мови на будівництві металургійного комбінату в місті Карачі (Пакистан).

Потім був вибір: або навчання в аспірантурі, або робота в Міністерстві закордонних справ, де я свого часу відбував практику. Ставши дипломатом, звідав за двадцять п'ять років усі ступені дипломатичної кар'єри — від аташе до Надзвичайного й Повноважного Посла.

Розпочинати дипломатичну діяльність довелося у відділі преси міністерства. Тут відповідав за випуск так званих пресрелізів, що надсилалися державним і партійним керівникам тодішньої УРСР. Моїм обов'язком було інформувати перших керівників республіки про те, як Україну в складі СРСР сприймає світ.

Серйозним іспитом на професійну зрілість стало тривале закордонне перебування в Постійному представництві УРСР при ООН, а пізніше — Постійному представництві СРСР при цій організації.

Загалом у Нью-Йорку я прожив десять років поспіль, там народився мій син, вчилася у школі донька, яка потім закінчила Інститут міжнародних відносин Київського університету.

Повертаючись думками до років, коли я тільки-но починав свою закордонну діяльність як молодий дипломат, хочу зазначити, що й за часів

СРСР Україна не була статистом в ООН, та й на міжнародній арені взагалі. Можна навести чимало прикладів, коли ми виступали з ініціативами, після яких приймалися й затверджувалися відповідні рішення. Скажімо, концептуальне питання про взаємозв'язок між роззброєнням і міжнародною безпекою чи про роль Ради Безпеки в роззброєнні. Це було дуже важливо, адже Захід і слухати не хотів про роль Ради Безпеки в роззброєнні. Зрештою, резолюцію ухвалили, і весь світ довідався, що це зроблено за ініціативою України.

Хочу зазначити, що моє професійне зростання під час роботи в ООН (я працював першим секретарем радянського постійного представництва, завідував відділом політичної референтури, виконував обов'язки Постійного представника України при ООН) збіглося з посиленням ролі України в міжнародних справах. Незважаючи на те, що наша дипломатична служба була часткою такої служби Радянського Союзу, ми за п'ятдесят років нашого членства в різноманітних міжнародних організаціях здобули незаперечний міжнародний авторитет. В Україні завжди акумулювався дипломатичний потенціал: кваліфіковані кадри в галузі багатосторонньої дипломатії, широкі контакти в Секретаріаті ООН, своя дипломатична інфраструктура в Нью-Йорку, Женеві, Парижі, Відні. Тож, коли Україна 24 серпня 1991 року здобула незалежність, ми не забарилися із власною зовнішньополітичною діяльністю. Наприклад, нам удалося домогтися важливої підтримки у зв'язку з оголошенням Державною думою росії особливого статусу Севастополя.

Після повернення з Нью-Йорка головною подією в моїй дипломатичній службі стала трирічна робота на посаді заступника Міністра закордонних справ нашої держави. Цьому передувало майже річне перебування керівником управління міжнародних організацій — одного з провідних в МЗС.

Звичайно, у кількох словах неможливо розповісти про всю сферу моєї діяльності як одного з керівників зовнішньополітичного відомства України в той час. Адже за короткий історичний термін необхідно було утвердити державну незалежність у зовнішній політиці на міжнародній арені.

Одна з головних проблем, у розв'язанні якої мені довелося брати участь, — подолання наслідків перебування України в складі колишнього СРСР. За кордоном власність Радянського Союзу відійшла до російської федерації, й Україні довелося багато попрацювати в пошуках фінансових джерел для відкриття своїх посольств і внести кошти в бюджет міжнародних організацій, де вона тепер перебуває, наприклад, ЮНЕСКО. Україна — багаторічний учасник цієї впливової організації з питань культури, науки й освіти. Результат співпраці вражає: це, зокрема, програма «ЮНЕСКО — Чорнобиль», у межах якої в Іванкові, Славутичі та Бородянці діють центри соціально-психологічної реабілітації тих, хто потерпів від Чорнобильської

катастрофи. У другій половині 90-х років минулого століття за участю ЮНЕСКО розроблялися проекти реставрації історичного центру Львова й Лівадійського палацу в Криму. Водночас Україна була боржником цієї організації, що, звичайно, не сприяло підвищенню авторитету країни. Це був неабиякий дипломатичний виклик, з яким мені довелося зіткнутися особисто: як переконувати міжнародну організацію в доцільності сприяння Україні, коли в умовах фінансової кризи в державі знайти гроші для необхідних членських внесків не видавалося можливим.

Але завжди надихало одне: відвідуючи ту чи іншу країну світу як офіційний представник України, я переконувався в постійному зростанні авторитету своєї Батьківщини на міжнародній арені. Безпосередньою підставою такого феномена є спрямованість української зовнішньої політики на перспективу.

Окремо хочеться сказати про Дипломатичну академію при МЗС України. Так сталося, що Міністр закордонних справ Геннадій Удовенко доручив саме мені займатися втіленням у життя президентського указу про її створення. І те, що дипломатична академія сьогодні діє і є авторитетним вищим навчальним закладом, — заслуга великого колективу людей, багатьох державних структур, але я пишаюсь тим, що першим куратором довелося бути мені.

У 1998–1999 роках я перебував на посаді Надзвичайного й Повноважного Посла України в Канаді, протягом 2000–2005 років працював Надзвичайним і Повноважним Послом України в Королівстві Бельгія і Головою Місії України при НАТО за сумісництвом, у 2007–2010 роках обіймав посаду першого заступника Міністра закордонних справ України. Й завжди я залишався сповненим оптимізму щодо майбутньої долі України у світі. Переконуюся в мудрості багатьох моїх попередників, педагогів, які під час навчання передали мені свої знання, без яких годі й думати про успішну діяльність у світовій дипломатії.

Із вдячністю згадую імена своїх наставників: Гліба Цветкова, Володимира Кравця, Геннадія Удовенка, які завжди допомагали й підтримували мене у професійному становленні.

Volodymyr KHANDOHII,
*Deputy Minister
for Foreign Affairs of Ukraine (2007–10),
Acting Minister for Foreign Affairs of Ukraine (March–October 2009),
Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary*

PROFESSIONAL PATH OF A DIPLOMAT

Abstract. The author outlined the importance of the Faculty of International Relations and International Law in shaping him as an international specialist, paying tribute to the professors who significantly influenced the diplomat during his studies: Hlib Tsvietkov, Volodymyr Kravets, and Hennadii Udoenko.

The memoirs describe the diplomat's long career path within the Ministry of Foreign Affairs, from attaché to Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary. The author emphasises Ukraine's significant role in the work and advocacy of decisions within the UN structure. For instance, the author points out that Ukraine initiated the adoption of a UN resolution on the role of the UN Security Council in disarmament.

Mr Khandohii indicated that, with over fifty years of membership in various international organisations, Ukraine has gained undeniable international authority despite being part of the USSR. After the restoration of Ukraine's independence, active diplomatic engagement occurred due to qualified personnel in multilateral diplomacy, extensive contacts in the UN Secretariat, and its diplomatic infrastructure in New York, Geneva, Paris, and Vienna. The author's recollections regarding the formation of the Diplomatic Academy at the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine are also interesting.

The diplomat consistently believed that his homeland was gaining increasing authority on the international stage and pointed out an essential component of Ukraine's foreign policy — its orientation towards the future.

Keywords: Faculty of International Relations and International Law, diplomacy, UN, specialist in international relations.